15. Põletus

VEENDU JA TAGA OHUTUS (elekter välja; gaas välja; tuli ei levi; ei plahvata, CO detektori näit jne)!!!

Elulised näitajad ABC[1] → **EI** → **Vt elustamise algoritm**

NORM → **Peata põlemine, eemalda riided**

Otsi ja kirjelda põletusele viitavad tunnused:

1. Hingamisteedes – striidor; kähe hääl
2. Suu ja nina – punetus; villid; tahm; kõrbenud karvad
3. Hingamine – kiire; pindmine; kiuned, räginad
4. Nahk – arvuta põletuse pindala ja sügavusaste
5. Traumamehhanism – kirjelda põletuse põhjust ja muid vigastusi

Kas on hingamisteede põletus?

JAH → O_2 10l/min → Toetav hingamine ja/või intubatsioon. Konsulteeri arstiga!

EI

1. Hinda valu ja manusta valuvaigistit
2. Eemalda riided, ketid, sõrmused
3. Lokaalset (alla 10%) jahuta leige veega
4. Suur pind kata põletusgeeli ja steriilse materjaliga
5. Hinda tsirkulaarselt põlenud jäsemetel distaalse pulsi või kapillaarse täituvuse olemaseolu
5. Paki kannatanu soojalt tekkidesse

Ravi:

2 veeniteed, väldi põlenud naha punktsiooni;
Morfiin 2-4mg i/v korduvalt efekti saabumiseni,
lastele (2-12a) 0,05 mg/kg Paratsetamool
lastele 30-60 mg/kg perrektaalselt,
IV 7,5-15mg/kg/pro dosi;
NaCl 0.9% 1000ml, lastele 20ml/kg/h.
(Parklandi valem: 24 tunni vedelikuvajadus = 3 ml × põletuspind % × kehakaal (kg), sellest 50% esimese 8 tunni jooksul ja 50% järgmise 16 tunniga)
Hingamishäirete korral vt. ägeda hingamispuudulikuse juhis!

Dokumenteeri:

Trauma mehhanism, põletuse pind ja sügavus* ,
VAS skoor enne ja pärast valuravi, hingamisteede kahjustus, distaalse pulsi olemasolu,
kaasuv mürgistus ja/või trauma.
Ravi kiirabi etapil (ülekantud vedelik täpselt)

HOSPITALISEERIMISE NÄIDUSTUSED[2]:

1. 5% põletus alla 2a lastel
2. 10% põletus lastel 3-10a ja üle 65a täiskasvanutel
3. 15% põletus lastel 10-15a
4. 20% põletus täiskasvanutel kuni 65a
5. käte, jalgade, suurte liigeste, perineumi põletused olenemata sügavusastmest
6. II ja III astme põletused kõigil vanustel
7. jäset või kehatüve ümberhaarav põletus
8. kaasuv trauma või haigus, mis võib komplitseerida paranemist
9. hingamisteede põletus
10. elektripõletus
11. keemiline söövitus

[1] vingugaasi (CO) mürgistuse korral on SPO2 näidud eksitavad (valepositiivsed)

[2] Hospitaliseeri kesk- või regionaalhaiglasse

*Põletuspinna suuruse ja sügavuse hindamine:

% kehapinnast:	**<1a**	**1-4a**	**5-9a**	**10-14a**	**Täiskasvanu**
Pea	19	17	13	11	7
Kael	2	2	2	2	2
Rind ja kõht	13	13	13	13	13
Selg	13	13	13	13	13
Tuharad	5	5	5	5	5
Genitaalid	1	1	1	1	1
Õlavars	4	4	4	4	4
Küünarvars	3	3	3	3	3
Käsi	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Reis	5,5	6,5	8	8,5	9,5
Sääre	5	5	5,5	6	7
Jalalaba	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

Põletuse sügavus:

1. aste: punetus (sügelus), valu
2. aste: nahk katki,villid, valu
3. aste: nahk ja nahaalune kude põlenud, kuiv, valu ei ole.